

πλουσιωτάτην εἰς βιβλία σπάνια καὶ πολύτιμα.

— Κύτταξε, κύτταξε! ἀναφωνῆι διερχόμενος καὶ ἐξετάζων περιέργως τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο μέρος, ἐγὼ δὲν ὑπόπτεια ποτὲ ὄλα ταῦτα. Ἦξεύρετε, κύριε Β**, ὅτι ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆ εἶνε ἀληθῶς σπουδαία; . . . Ἄ! μὰ θὰ ἐπανέλθω καὶ ἄλλοτε.

Οὐδέποτε ἐξαναπάτησε.

Τῷ 1848 διάταγμα φέρον τὴν ὑπογραφήν Λεδροῦ — Ῥολλὲν ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν ἀστείότητα ἐκείνην.

Μετὰφρασις.

Μ*

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ Γαλλία ἐώρταξε ἐφέτος τὴν μεγάλην αὐτῆς ἐθνικὴν ἐορτήν, τὴν 14 Ἰουλίου, ἀπεκαλύπτετο ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους καὶ τοὺς πανηγυρικοὺς τῶν ῥητόρων ὁ ἀνδρὶας τοῦ Βολταίρου, ἑκατὸν ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ προσοχὴ τοῦ κοινῆ ἰδιαιτέρως ἐστράφη αὐθις περὶ τὸν μέγαν φιλόσοφον, περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁποίου ἀποσπῶμεν περιέργους τινὰς λεπτομερείας ἐκ βιβλίου πρό τινος ἐκδοθέντος καὶ περιγράφοντος τὸν ἰδιωτικὸν βίον τοῦ Βολταίρου.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ἐκ Γαλλίας, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου ὅπως διαμείνη παρ' αὐτῷ, ὁ Βολταῖρος ἐγκατέλιπε μετὰ τινὰ ἔτη τὸ Βερολίνον καὶ κατώκησεν ὀριστικῶς εἰς Δελίς καὶ Φερνέ. Μεγαλοπρεπῶς ἐκεῖ ἐγκαθιδρυθεὶς ἦγε πολυτελεῆ ζωὴν, στερεῖται δὲ ὑποστάσεως ὁ λόγος περὶ τῆς φιλαργυρίας, τὴν ὁποίαν πολλὰκις τῷ προσῆψαν. Ἐὰν ἱκανῶς διεχειρίζετο τὰ κεφάλαιά του, ἀφ' ἑτέρου ἀφειδῶς ἐδαπάνα ταῦτα, καὶ οὐχὶ σπανίως ἔδειξεν ἐλευθεριότητα ἀνωτέραν τῆς περιουσίας του.

Ἐν Δελίς διετήρει ὀλόκληρον μέγαρον. Εἶχεν ἑξ ἵππους, τέσσαρας ἀμάξας, δύο ἀκολούθους, μάγειρον Γάλλον, ὑπηρέτην καὶ δύο γραμματεῖς. Αἱ ἵπποσκευαί του, αἱ ὁποῖαι ἦσαν μᾶλλον εἰς τῶν φίλων του ἢ αὐτοῦ τὴν διάθεσιν, ἦσαν πλείοτερον ἐπιδεικτικαὶ ἢ κομψαί. Ὄταν ἀπῆρχετο εἰς Γενεύην, ἐπωχεῖτο πάντοτε τεθρίππου, θέαμα ἄγνωστον ἕως τότε εἰς τὴν αὐστηρῶς δημοκρατουμένην πόλιν· οὕτως ὁ ὄχλος συνέρρεεν ὅπως τὸν ἴδῃ παρελαύνοντα καὶ τὸν περιεκύκλου ὅπου ἐσταμάτα. Διηγοῦνται ὅτι ἡμέραν τινὰ βλέπων τοὺς περιέργους συνωστιζομένους πρὸ τῆς οἰκίας, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξῆρχετο αὐτῆς, ἀνέκραξε στεντορεῶς: «Τί χάσκετε τριγύρω μου; τί θέλετε; Μή-

πως θέλετε νὰ ἰδῆτε ἓνα σκελετόν; Ἴδού τον!» Καὶ ἀνεγείρας τὰ ἐνδύματά του, ἐπέδειξε τὸ κάτισχνον σῶμά του ἐν τῷ μέσῳ τῶν γελῶτων καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ πλήθους.

Ὁ Βολταῖρος ταχέως ἐμόρφωσε περὶ ἑαυτὸν κύκλον, οὔτινος ἦτο ἡ ψυχὴ. Ἡ μεγαλόδωρος φιλοξενία του, ἡ τράπεζά του αἰετοτε προσιτῆ, ἡ ἔξοχος αὐτοῦ φιλοφροσύνη ἐν τῇ μετὰ γυναικῶν ἀναστροφῇ, ἡ ζωηρότης τοῦ πνεύματός του, ἡ σπινθηροβόλος καὶ πάντοτε ποικίλλουσα συνδιάλεξις του, τὸ ἔτοιμον τῶν ἀπαντήσεών του ἐξήσκουν ἐπὶ πάντων τῶν πλησιαζόντων αὐτὸν ἀκατανίκητον θέλητρον.

Ὅταν ἐνεψυχούτο, τὸ πονηρὸν μείδιμά του καὶ οἱ ὡς ἄνθρακες μαρμαίροντες ὀφθαλμοὶ του, ἐφώτιζον τὸ πρόσωπόν του. Θαυμασίως ἀναγινώσκων ἡγάπα νὰ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος εἰς τοὺς εὐνοομένους ξένους του τὰ νέα του ἔργα. Οὐδεὶς ὡς αὐτὸς ἀπήγγελλε τοσοῦτον φυσικῶς τοὺς κωμικοὺς στίχους, τοσοῦτον λεπτῶς καὶ χαριέντως. Ἐν τῷ κύκλῳ ἐκείνῳ ἕκαστος ἐστιχοῦργε, συνέθετεν, αὐτοσχεδίαζεν ἀπὸ τῶν ποιημάτων μέχρι τῶν αἰνιγμάτων, ἕκαστος προσέφερε τὸν πνευματικὸν φόρον του.

Τὸ θέατρον ὑπῆρξε τὸ πάθος τῆς ζωῆς του· ἐξαίρει δὲ ἀδίκων τινῶν κρίσεων ἐναντίον τοῦ Κορνηλίου, καὶ παραδοξολογιῶν ἐναντίον τοῦ Σαίξπηρ, οὔτινος ὅμως αὐτὸς εἶχεν ἀποκαλύψει τὴν μεγαλοφυΐαν εἰς τὴν Γαλλίαν, αἱ περὶ θεάτρον συνδιαλέξεις του ἦσαν πλήρεις εὐφυῶν παρατηρήσεων.

Ἀκατάλληλον ὦραν ἐξέλεγεν ὁ τὴν πρωΐαν ἐπισκεπτόμενος τὸν Βολταῖρον, διότι δὲν ὑπέφερε νὰ τὸν διακόπτωσιν ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας του· τοῦτο μόνον ἤρκει ὅπως τὸν καταστήσῃ ἀδιάθετον. Δὲν εἶχεν ὀρισμένην τὴν ὦραν τοῦ φαγητοῦ, καὶ ὅταν ἡ πρωϊνὴ του ἐργασία παρετεινετο, οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν διακόψῃ· ἔτρωγε δὲ ὅ,τι δῆποτε εἰς ὁποιανδήποτε ὦραν.

Ἀπεριόριστος ἦτο ἡ ἀνησυχία του, καταγινομένου εἰς ἔργον τι. Μόλις τὸ ἤρχιζε καὶ ἤθελε νὰ τὸ ἴδῃ τελειωμένον· μόλις ἐτελείωνε καὶ ἀνυπομόνει νὰ τὸ ἴδῃ τυπωμένον. Πολλὰκις ἔθετον ὑπὸ τὰ πιεστήρια βιβλία του ἡμιτελεῆ. Ὄταν εἶχεν ὑγιῶς ὁ Βολταῖρος, ἔγραφεν ἰδιοχειρῶς· ἀλλ' ὅταν ἦτο ἀσθενής, ὑπηγόρευε μετ' ἀπιστεύτου εὐκολίας. Ἡ ἐργασία ἦτον ἀπραϊντος εἰς τὸν βίον του, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀφιέρου εἰς αὐτὴν δώδεκα μέχρι δεκαεῖς ὥρων καθ' ἑκάστην καὶ κατὰ πᾶσαν νύκτα εἰργάζετο παρ' αὐτῷ εἰς γραμματεῖς ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Π*

Ἡ ἀγροικία εἶνε σιδηροῦν ῥόπαλον, ἡ εὐπροσηγορία χαλυβδίνη ἀσπίς.